

כלל ז

ארץ ישראל מול חוץ לארץ

בלימוד דברי הגמרא, בבבלי ובירושלמי, אנו מוצאים לעיתים הבדלי גישות או סיגנונות בין דברי חכמים המופיעים בתלמודים השונים, או בין דברים המובאים בשם חכמי ארץ ישראל לדברי חכמי בבל. ננסה להתבונן בהבדלים אלו מתוך התייחסות להבדלים בין סגולותיה המיוחדות של ארץ ישראל לעומת חוצה לארץ.

ביאור הכלל:

בעניינים שונים בגמרא, אנחנו מוצאים הבדלים בהתייחסויות בין תורת בבל לתורת ארץ ישראל.

לעיתים נמצא את ההבדלים בין הבבלי והירושלמי, לעיתים במימרות בתוך הבבלי שנאמרו בשם חכמי ארץ ישראל, או בהבדלי גישות כלפי עניינים שונים עליהם נאמר "הא לן והא להו" וכד'.¹

במקומות כאלו, ננסה להתבונן במשמעות ההבדלים לאור הבנת והגדרת ההבדלים השונים בין ארץ ישראל לחוץ לארץ.

הדברים מבוארים בהרחבה בספר "מיטב הארץ" של מו"ר הרב יהושע ויצמן שליט"א,² וכן בספר "לחזות בנועם" של הרב ישי ויצמן שליט"א, שערך בירור מקיף ועמוק בזה – עם חלוקה לכללים ודוגמאות רבות בין הבבלי והירושלמי.

כאן נרצה, בעזרת ה', להוסיף כמה דוגמאות בתוך התלמוד הבבלי בסוגיות המזכירות הבדלים בין חכמי בבל לחכמי ארץ ישראל, או בין הבבלי לירושלמי, וכן לפרט את הכלל לעוד כללי משנה בע"ה.³

¹ עיין למשל בקידושין דף כט; במקורות הסותרים לגבי השאלה אם ישא אשה ואחר כך ילמד תורה או להיפך, ובמסקנת הגמרא שם "ולא פליגי – הא לן והא להו", ובביאורי הראשונים שם.

² ועיין שם בכלל של "בבלי וירושלמי"
³ הכללים המפרטים כלל זה – מתוך הספר "לחזות בנועם" [עיין שם באריכות במקורות, בביאור הדברים ובדוגמאות רבות, ותחזה בנועם בע"ה] ועוד נוספים בע"ה: ארץ ישראל- ארץ החיבורים, חיבור כללים ופרטים, חיבור מחשבה ומעשה, איחוד הלכה ואגדה, הישר והכובש, מלמעלה למטה, כלל הצריך לפרט.

ועוד: עץ פרי עושה פרי – קדושת האמצעים בארץ ישראל, מהכלל אל הפרט או מהפרט אל הכלל, על הגאולה ועל התמורה - העצמיות בארץ ישראל, והתמורה בחוץ לארץ, ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה, ו"חיי נשמות אור ארצך" - מקום השכינה בארץ ישראל, איזון והתאמת הכוחות בארץ ישראל [קשור לכלל "הישר והכובש"], וניתן לפרט לעוד תתי כללים, וכעת נסתפק באלו, ותן לחכם ויחכם עוד, באורא דארץ ישראל המחכים...

השיעורים הקשורים לכלל זה:

- שבת לא. – ואהבת לרעך כמוך – עמ' 130
- מגילה ז. – כתבוני לדורות – עמ' 279
- בבא קמא – חובת שמירת נזקים – בין הבבלי לירושלמי – עמ' 418
- בבא בתרא ג. – "אמה טרקסין" – עמ' 429
- סנהדרין י: – עיבור החודש בשלשה – עמ' 448

בבא בתרא – פריעת חוב תוך הזמן [מיטב הארץ]